

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев 2801/05
01.03.2006. година
Београд

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Драгише Слијепчевића, председника већа, Љилане Ивковић-Јовановић, Слободана Спасића, Слађане Накић-Момировић и Снежане Андрејевић, чланова већа, у парници тужиоца МЗ "АА", коју заступа Општински јавни правобранилац из Пирота, против туженог ЗЗ "ББ", чији је пуномоћник БВ, адвокат, ради утврђивања права коришћења и ради исељења, одлучујући о ревизији тужиле против пресуде Окружног суда у Пироту Гж.бр.308/05 од 22.8.2005.године, у седници одржаној дана 1.03.2006. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДАЈУ СЕ пресуда Окружног суда у Пироту Гж.бр.308/05 од 22.8.2005. године и пресуда Општинског суда у Пироту П.бр.77/04 од 10.12.2004. године и предмет се враћа Општинском суду у Пироту на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Општинског суда у Пироту П.бр.77/04 од 10.12.2004. године, ставом I изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца Месне заједнице "АА", да се утврди да тужилац има право коришћења на пословној просторији - ВВ површине __ м2 са двориштем површине __ м2, на кат.парц. аа КО ГГ, а по основу изградње материјалом и радном снагом мештана ДД, те да се туженик ЗЗ "ББ" обавезе да ово право призна тужиоцу, као неоснован. Ставом II изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца "АА" да наложи туженом ЗЗ "ББ" да ослободи од лица и ствари ВВ у ДД који се налази на кат.парц.аа КО ГГ и да исти преда у државину тужиоцу у законском року. Ставом III изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова спора плати 17.000,00 динара.

Пресудом Окружног суда у Пироту Гж.бр.308/05 од 22.8.2005. године потврђена је пресуда Општинског суда у Пироту а жалба тужиоца је одбијена као неоснована.

Против наведене другостепене пресуде тужила је благовремено изјавила дозвољену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је на основу члана 386. савезног ЗПП, у вези члана 491.став 4. ЗПП ("Сл. гл. РС" бр. 125/04), испитао побијану пресуду и нашао:

Ревизија је основана.

Према утврђеном чињеничном стању, ВВ у ДД изграђен је у периоду 1948. - 1953. године. У његовој изградњи учествовали су мештани ДД добровољним радом и путем самодоприноса (они који нису могли да раде давали су новчана средства). Држава је била иницијатор финансирања и изградње задружних домова на територији ФНРЈ. Након изградње ВВ објекат је укњижен као имовина тадашње ЗЗ "АА". Имовином (и ВВ) управљали су, располагали, користили је и све одлуке доносили задругари који су били мештани ДД и који су били учлањени у ДД задругу, све док се она 1963. године није припојила туженој, када је на њу пренела и своја основна средства, па и спорни ВВ. Спорни објекат је од 1953. године коришћен као основно средство правног претходника тужене, ЗЗ "АА", на основу њене одлуке, чија садржина у овом поступку није могла бити утврђена. У време изградње ВВ нису постојале месне заједнице, већ месни одбори. Постојао је и месни одбор ДД. Предметна непокретност се према стању у катастру води на Републику Србију, а као корисник уписана је "ЋЋ" правни претходник ЗЗ "ББ".

На основу тако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су, у смислу члана 20. и 22. Закона о основама својинско-правних односа, одбили тужбени захтев тужиоца као неоснован.

Судови су одлуке засновали на томе да је правни претходник тужене-ЗЗ"АА" у ДД прибавила спорно земљиште давањем у замену другог земљишта његовим власницима и изградњом објекта ВВ на тој парцели средствима Задруге, која су стечена отплатом кредита узетог од Фонда за изградњу Државних формираних за територију тадашње ФНРЈ. Након изградње ВВ (1953. године) ЗЗ "АА" је донела одлуку да се спорна непокретност користи као њено основно средство. Како су предметном непокретношћу која се и у катастру водила на ту Задругу, управљали, располагали и све одлуке у вези исте доносили њени задругари који су истовремено били и мештани ДД, нижестепени судови су закључили да је тако правни претходник тужене (тадашња ЗЗ "АА") на основу законитог правног основа стекла право коришћења на истој. Оценили су да на ово стицање права коришћења тужене нема утицаја чињеница што су мештани ДД, који су истовремено били и задругари ЗЗ "АА", учествовали у изградњи објекта ВВ у ДД.

Такав закључак судова је у супротности са утврђеним и неспорним чињеницама и доказима у списима.

Тако, из извештаја Републичког геодетског завода – Службе за катастар непокретности Пирот бр. 952-126/2000 од 10.05.2000. године, произилази да је кат.парц.бр. аа која одговара кат.парц.бр. ее уписана 1955. године за К.О. ГГ на име ЗЗ "АА" као зграда и двориште, без навођења правног основа, а у новом премеру уписана је "ЋЋ" на истим непокретностима, такође, без навођења правног основа. Према утврђењу судова, спорни објекат је на основу одлуке од 1953. године, коју је донела ЗЗ "АА", коришћен као њено основно средство, али садржина те одлуке није утврђена да би се могло закључити претходно постојање сагласности мештана ДД за такву одлуку. Након изградње ВВ, део тог објекта и то сала за свечаности и две канцеларије на спрату, користила је омладина ДД тј. мештани ДД, а остали део објекта користила је ЗЗ "АА" чији су задругари такође били мештани ДД. У првостепеној пресуди, противно закључку судова, наведено је да су мештани ДД, осим уложеног рада, у изградњу објекта ВВ у ДД, улагали и материјал и новац тј. ради се о самодоприносу. Наведене чињенице и докази су у супротности са закључком судова да је само ЗЗ "АА" на основу законитог правног основа (својим средствима и на основу своје одлуке) стекла право коришћења на предметној непокретности. То је у супротности и са неспорном чињеницом да је ВВ у ДД вољом мештана тог села, који су истовремено били и задругари ЗЗ "АА" у селу, изграђен за њихове потребе и њиховим доприносом, као и да су га они и користили.

Заједничко грађење уз заједничко улагање рада и средстава као што је овде случај, претпоставља и намеру да резултат буде заједнички, ако шта друго није уговорено.

Из спроведеног поступка произилази а то није било спорно, да је намена саграђеног објекта ВВ и прибављања кат.парцеле на којој је исти саграђен, била да служи потребама мештана ДД. У досадашњем поступку није утврђено да су мештани који су истовремено били и задругари наведене ЗЗ, нешто друго договорили, па произилази да су задругари – мештани ДД удружили своја средства и рад ради изградње ВВ уз новчано улагање ЗЗ "АА" (кроз отплаћивање узетог кредита у те сврхе). Такво прибављање катастарске парцеле и изградња спорног објекта води стицању права коришћења на спорној непокретности и од стране мештана ДД тј. тада Месног одбора ДД, (а сада тужиље МЗ), у целини или делимично.

Како су пошли од тога да је на напред наведени начин на предметној непокретности право коришћења стекла само ЗЗ "АА", судови се нису упустили у расправљање и утврђивање да ли је и када објекат ВВ са кат. парцелом на којој се налази, пренет и предат од стране мештана-задругара у имовину, тј са правом коришћења на ЗЗ "АА" или јој је само дат на управљање и евентуалну употребу, али у функцији задовољавања потреба мештана ДД који су били и задругари те Земљорадничке задруге. Утврђење ових чињеница је битно јер се имовина тј. право коришћења мештана који су истовремено били и задругари ЗЗ "АА" ДД, не може, без постојања правног основа, изједначити са имовином тј. правом коришћења Задруге. Такав правни основ би, пре свега, био изражена воља мештана и њихов договор о преносу овог права и о предаји спорне непокретности тадашњој ЗЗ "АА", која би према свом доприносу, такође у том договору учествовала.

Осим наведеног, судови су приликом одлучивања по овој тужби морали имати у виду и да су у време изградње спорне непокретности непосредно после рата постојали месни одбори, а тек касније месне заједнице. Општим Законом о народним одборима ("Сл.лист ФНРЈ" бр. 49/49) и то чланом 19, прописано је да месни односно градски одбор има право управљања зградама и земљиштима у државној својини на свом подручју. Сличну одредбу садржи члан 5. Општег Закона о народним одборима ("Сл.лист ФНРЈ" бр. 22/52). Месни одбори су постојали као самоуправне заједнице грађана сеоских и градских насеља у којима су грађани на добровољној основи непосредно остваривали извесне делатности које су служиле непосредно задовољавању њихових потреба и потреба њихових породица, као што су: подизање клубова пензионера, јаслица, домова културе и др., а вршиле су и неке друге делатности. Они су били комбинација такозваних месних канцеларија у сеоским насељима и тзв.стамбених заједница, и као такви су били и правна лица. Самим тим постојала је и могућност да постану сукорисници државне и касније друштвене својине. Примена после рата донетог Закона о задругама (из 1948. год.), Уредби и Одлука, се такође могла односити на овлашћења права употребе, односно држања, коришћења и располагања.

Како је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало погрешно и непотпуно утврђено, на који начин је учињена битна повреда одредбе из члана 354. став 2. тачка 14. савезног ЗПП, зато што побијане пресуде не садрже све што је потребно да би се могле испитати, Врховни суд их је укинуо и предмет вратио Општинском суду у Пироту на поновно суђење.

У поновном поступку првостепени суд ће поступити по примедбама из ове одлуке и утврдити битне чињенице на које је истом указано. Узеће у обзир да су и мештани ДД својим радом, материјалом и новцем учествовали у изградњи спорног објекта ВВ у ДД. Утврдиће колики је њихов допринос у тој изградњи. Утврдиће да ли је вољом мештана ДД, тј. њиховим договором са ЗЗ "АА" у ДД, пренето њихово право коришћења на предметној непокретности на ЗЗ "АА" или јој је објекат дат на управљање и употребу (држање) у функцији задовољавања потреба мештана ДД који су истовремено били и задругари те задруге. Примениће правна правила, законе и прописе који су важили у време стицања предметне непокретности. Како је утврђено да је титулар права државне својине Република Србија, а да друга правна лица (као у конкретном случају странке) могу бити само корисници те својине, наложиће тужиоцу да тужбом обухвати као тужену и Републику Србију. Ово са разлога што је Република Србија као титулар државне својине која садржи у себи овлашћења да ствар држи, користи је и да са њом располаже, пасивно легитимисана у овој правној ствари. Када допуни поступак и утврди наведене битне чињенице од којих зависи правилна примена материјалног права, поново ће одлучити.

Са изложеног Врховни суд је на основу члана 395. став 2. и 394. став 1. савезног ЗПП-а у вези члана 491

Са изложеног, државни суд је на основу члана 333. став 2. и 334. став 1. Савезног ЗШП-а, у вези члана 431. став 4. сада важећег ЗПП-а, одлучио као у изреци.

Председник већа-судија,

Драгиша Слијепчевић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

мз